

Video 5: I Got Rhythm & There Will Never Be Another You

Welkom op deze vijfde video. In deze les bekijken we de laatste twee songs uit de Play list voor de JamZ.Bond jamsessies, met name *I Got Rhythm* en *There Will Never Be Another You*.

De opzet blijft om met deze korte inleidingslessen jullie klaar te stomen voor de jams. En ook bij deze laatste les geldt: zie dit niet als verplicht werk, maar als hulp bij het voorbereiden. De bedoeling van muziek en een jam is zoveel mogelijk plezier maken en dit tijdens een leuk optreden met andere, wellicht onbekende medemuzikanten.

Elke jamsessie eindigt met een slotdeel voor meer gevorderden en deze songs behoren tot dit deel. Alle afspraken zoals intro, wie speelt of zingt de melodie, wie soleert, hoe eindigen we (met een coda of zonder), gebeuren ter plekke, onder mekaar, eventueel onder begeleiding van een jamcoach.

Bij elke les en voor elke jam krijg je MuseScore partituren – zodat we allemaal van dezelfde melodie & akkoorden vertrekken – en ook een iRealPro file met een begeleiding bij elke song. MuseScore kan je gratis downloaden via [MuseScore.org](https://www.musescore.org); voor iRealPro moet je wel iets betalen.

I Got Rhythm, uit 1930, van George & Ira Gershwin en geschreven voor de Broadway Musical 'Girl Crazy' is een blijver op elke jam. Het (licht aangepast) akkoordenschema staat bekend als 'Rhythm Changes' en werd gebruikt voor honderden songs. Van de Flintstones over Anthropology tot Suspone. Maar hier een versie waar je de componist zelf aan het werk kan zien: <https://www.youtube.com/watch?v=oQdeTbUDCiw>

De melodie & de akkoorden

De song heeft een AABA-vorm maar let op, normaal betekent dit 32 maten (of vier maal 8), maar in het origineel gaat het om enkele maten meer. In de laatste A heb je te maken met een codetta (of staartje) om de 'euforische' slotzin te benadrukken: 'Who Could Ask for Anything More?'

25 **Bb** **Gm7** **Cm7** **F7** **Bb** **Gm7** **Cm7** **F7**
I got star - light, I got sweet dreams,

29 **Bb** **Eb** **Bb** **Fm6** **G7** **C7** **F7** **Bb**
I got my man, who could ask for a - ny - thing more? Who could ask for a - ny - thing more?

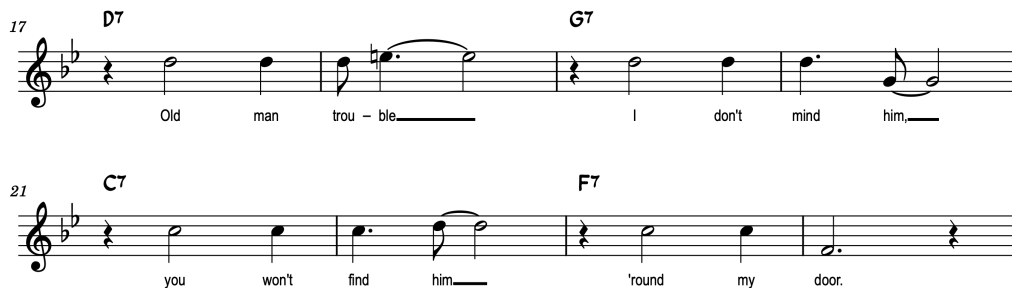
Tegenwoordig worden die 2 maten vaak weggelaten (zoals in een Rhythm Changes) maar je zou verrast kunnen zijn, want het kan zeker gebeuren dat deze twee extra maten al verdwijnen bij de solo's of gewoon nooit gespeeld worden. Je kan dat gerust op voorhand zo afspreken.

Je bemerkt de typische Chord Pattern I VI II V, maar je kan die vereenvoudigen naar I / II – V of nog beter, je vervangt in de derde maat de tonica door het verwante III^{m7} en je houdt het bij een akkoord per maat. Dan krijg je, met in de laatste maat een dominant:

Dit betekent zeker niet dat je andere variaties niet mag spelen, maar nogmaals, speel jezelf niet in de vernieling. Eerst ‘bevestigen’ en dan variëren. Er volgen meestal voldoende chorussen om jezelf te bewijzen 😊

Karakteristiek is het B-deel met de zgn. dominantenketting. Vertrekkend ‘ver’ van de toonaard, en steeds naderbij komend. All deze dominanten zijn opgebouwd uit diatonische grondnoten. Dat kan altijd een uitdaging zijn voor de solist.

De melodie is voornamelijk diatonisch, en concentreert zich vooral rond de noten uit pentatonisch majeur. Ook de brug blijft heel diatonisch, ondanks de dominantenketting.

De lyrics zijn niet de meest boeiende... <https://www.youtube.com/watch?v=32j8M5G1f8o>

I got rhythm
I got music
I got my man
Who could ask for anything more?

I got daisies
In green pastures
I got my man
Who could ask for anything more?

Old Man Trouble
I don't mind him
You won't find him
'Round my door

I got starlight
I got sweet dreams
I got my man
Who could ask for anything more?
Who could ask for anything more?

De begeleiding en de Ritme Sectie

I Got Rhythm wordt meestal aan een hoog tempo gespeeld (vanaf 180 bpm), maar het kan altijd sneller... en het is best belangrijk deze song grondig te bestuderen vermits deze het raamwerk is voor honderden andere Rhythm Changes zoals Sonny Rollins' *Oleo*, Charlie Parker's *Anthropology*, maar ook het thema van de *Flintstones* en de *Muppets*...

Tip: als het tempo hoog ligt, dan zal je heel goed moeten opletten om niet verloren te lopen, want AABA wordt dan al gauw... vooral A-tjes. Maak daarom voor jezelf duidelijke verschillen tussen A1, A2 (naar de bridge) en A3 (einde of nog een chorus?). Andere turn arounds, andere cadenzen, het kan allemaal helpen.

Het vereenvoudigen van het schema, zoals hierboven aangehaald, kan dan zeker helpen. Want al gauw wordt het, met twee akkoorden per maat én aan een hoog tempo, té druk en is dit meer een last dan een hulp bij het variëren in je begeleiding.

Bij een snel tempo kunnen een paar extra tips helpen:

- **Piano:**
 - o Gebruik een korte, gepunteerde begeleidingsstijl
 - o Als je een solist begeleidt, varieer je ritmische patronen en harmonische voicings
 - o Varieer je ritmes in het B-deel, bijvoorbeeld door meer aangehouden akkoorden te spelen als contrast met het A-deel
- **Gitaar:**
 - o Spelen op alle vier tellen, of '4 to the floor' à la Freddie Green, werkt zeker maar het mag gerust ook ritmischer en meer gevarieerd zijn
 - o Aangezien het hoog tempo, is het goed af te wisselen met de piano-begeleiding en niet samen te spelen. Dit zorgt voor meer contrast, zowel qua timbre als qua klankkleur

Enkele mogelijkheden voor de comping (piano/gitaar)

- **Drums:**
 - o Ride cymbaal en hi-hat moeten voor een strakke timing zorgen
 - o Voor een extra strakke time keeping werkt een cross-stick op de vierde tel altijd goed. Het geeft extra energie bij een hoog tempo
 - o Bij het B-deel kan je voor contrast zorgen door andere cymbalen te kiezen
 - o Zoek bij elke nieuwe solist een andere cymbaalklank op
 - o Fills maak je best niet te ingewikkeld
 - o Wees bewust dat het tempo kan dalen of beginnen 'sleuren' of vertragen...
 - o Blijf alert voor de time keeping, het metrum

- Bas:
 - Hier zeker is dit een zware taak vermits de bassist instaat voor ritmisch en harmonisch fundament
 - Walk met consistente kwartnoten en probeer daarbij de akkoorden duidelijk te verbinden met doorgangsnooten
 - Bij een hoog tempo hou best vooral aandacht voor je time keeping en hou het vooral samen met de drummers' ride cymbaal

De Solo

A-deel: hier kan je gerust riffs gebruiken, vermits de weerkerende chord patterns geen echte 'bevestiging' nodig hebben. Lester Leaps In (L. Young) is een typisch voorbeeld hiervan.

Als je de vereenvoudigde akkoorden gebruikt, past deze zin zeker:

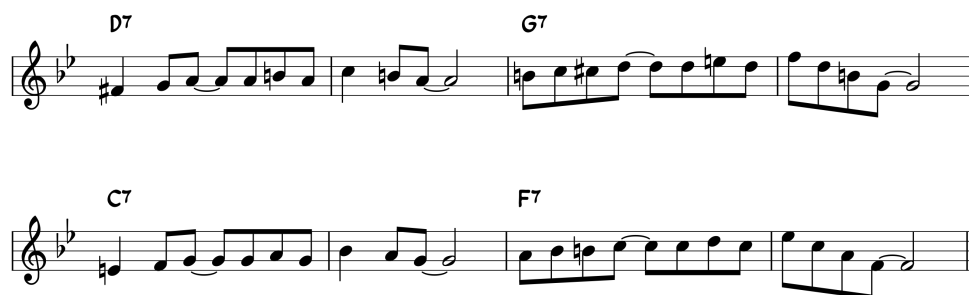

Maar, vermits deze lijnen diatonisch blijven, met enkel een chromatische doorgangsnoot op de laatste achtste van de maat, past dit zeker ook bij andere akkoorden. Bovendien is het een mooie toepassing van de vorige 12345 54321 oefeningen.

Voor het B deel kan je best al iets vroeger starten in de laatste maat van A2, door het D⁷ akkoord te anticiperen en zo kom je duidelijker terecht in de bridge.

Zie dit B-deel niet alleen als een opeenvolging van 4 dominanten. Zoals de melodie duidelijk maakt, gaat het hier om twee identieke zinnen van vier maten. Gebruik dat ook in je solo, dat geeft eenheid en maakt veel duidelijk.

Je kan nog steeds licht variëren, zoals in dit voorbeeld:

There Will Never Be Another You, uit 1942, van Harry Warren en Mack Gordon en geschreven voor de Twentieth Century Fox Musical 'Iceland'. Een klassieker, van het origineel tot versies van Chet Baker en Philip Catherine. De lijst is te lang. Het (licht aangepast) akkoordenschema wordt herbruikt voor talloze songs, zoals Split Kick (Art Blakey) of Darn That Dream. Hier een versie van gitarist Jimmy Raney: <https://www.youtube.com/watch?v=irEIQTpZ-zY>

De melodie & de akkoorden

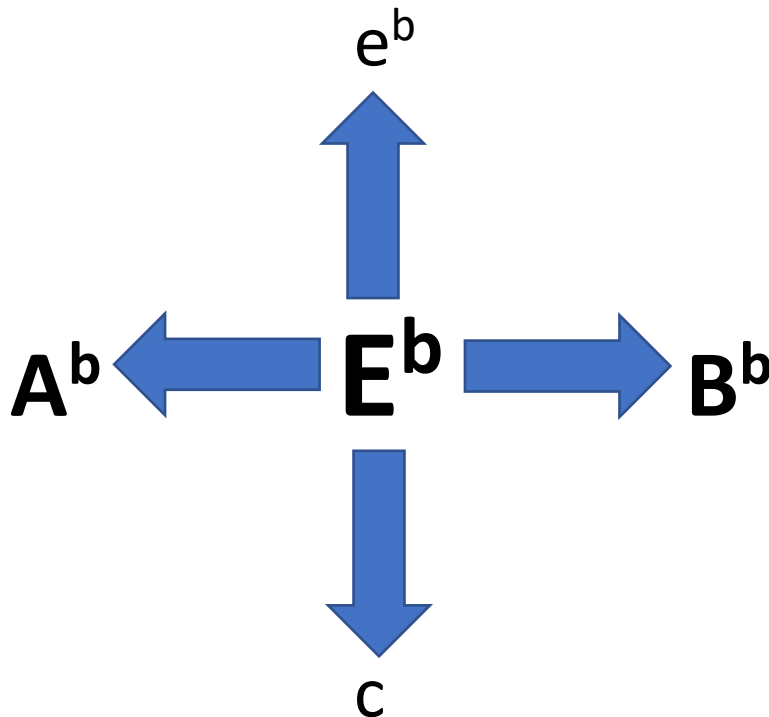
Een ABAC stuk, wederom met een diatonische melodie, met uitzondering van slechts een noot in maat 13:

Maar 'louter diatonische melodie' betekent daarom niet dat alle akkoorden ook diatonisch blijven. En daarom is dit een van mijn favorieten: haast alle verwante toonaarden van de hoofdtoonaard komen hier aan bod, en dat is natuurlijk ideaal lesmateriaal en jammateriaal.

Het stuk staat in E^b groot en dan zijn de te verwachten verwante toonaarden, dus deze waaruit kan geleend worden:

- Majeur: B^b (een moll minder) en A^b (een moll meer)
- Mineur: c klein of de relatieve, maar met extra leidtoon en e^b klein, de parallele dus met drie mollen meer

Hoe werkt het? Kijken we alvast naar de eerste acht maten:

The image shows two staves of musical notation in E-flat major. The first staff contains measures 1 through 3. Measure 1 has a C4 quarter note, measure 2 has C4, D4, E4 quarter notes, and measure 3 has F4, G4, A4 quarter notes. Above the staff are the chords EbΔ7, Dm7b5, and G7b9. The second staff contains measures 4 through 8. Measure 4 has G4, F4, E4 quarter notes, measure 5 has D4, C4, B3 quarter notes, measure 6 has A3, G3, F3 quarter notes, measure 7 has E3, D3, C3 quarter notes, and measure 8 has B2, A2, G2 quarter notes. Above the staff are the chords Cm7, F7, Bbm7, and Eb7.

Beginnen doen we in de hoofdtonaard, en je kan best meteen aanduiden welke akkoorden diatonisch zijn, in dit geval E^{bMaj7} , Dm^{7b5} en Cm^7 , telkens op sterke maten. De laatste twee worden telkens gevolgd door een verwante V en vormen zo opeenvolgende II – V's. Starten doen we met een II – V in c klein en dan weet je dat er enkel in G^{7b9} een nieuwe noot zit, de leidtoon naar c klein en dus b (zoals voorspeld!). En Cm^7 wordt onderdeel van een II – V, ditmaal in B^b , ook te verwachten wat die ene moll minder. Daarna lost dit wel op in een nieuwe II – V, ditmaal van A^b groot waarin het ook zal oplossen. Zo hebben we al drie verwante toonaarden gezien, in de eerste 8 maten. Maar geen paniek: het is een moll meer of minder.

The image shows two staves of musical notation in E-flat major with Roman numeral analysis. The first staff contains measures 1 through 3. Measure 1 has a C4 quarter note, measure 2 has C4, D4, E4 quarter notes, and measure 3 has F4, G4, A4 quarter notes. Above the staff are the chords EbΔ7, Dm7b5, and G7b9. Below the staff are the Roman numerals I, IIm7b5, and VVI. The second staff contains measures 4 through 8. Measure 4 has G4, F4, E4 quarter notes, measure 5 has D4, C4, B3 quarter notes, measure 6 has A3, G3, F3 quarter notes, measure 7 has E3, D3, C3 quarter notes, and measure 8 has B2, A2, G2 quarter notes. Above the staff are the chords Cm7, F7, Bbm7, and Eb7. Below the staff are the Roman numerals VIIm, VV, IIm7, and VIV.

En na het A^{bMaj7} akkoord volgt een D^{b7} . Dit is een dominant, uit G^b groot, maar dat is weer de leverancier van e^b klein en dit akkoord werd dus geleend uit e^b klein, de parallelle mineur. Daarom dit wat vreemde cijfer, $^{b}VII^7$. En zo is de cirkel rond, maw, alle verwante toonaarden zijn aan bod gekomen. Die D^{b7} is het moeilijkst, want bij de parallelle mineur gaat het om 3 mollen meer.

Soms staat er in plaats van D^{b7} een A^bm , dat is de IVm , geleend uit de parallelle mineur. En dan is het verschil duidelijker te maken met het voorafgaande A^{bMaj7} . Speel de wijzigende tertsen en je hoort meteen het onderscheid.

Alleen in de laatste 8 maten verandert er nog wat in deze ABAC song. Na het I-akkoord, staat er plots een Am^{7b5}. Dat kan alleen maar uit B^b komen (dit is verwant!) en meer bepaald g klein, de verwante mineur van B^b. Dat merk je aan die D^{7b9}, die heeft een f[#], de leidtoon naar Gm, een alternatief akkoord voor E^bMaj⁷.

The image shows two staves of musical notation in a key signature of two flats (B-flat major / D-flat minor). The first staff is a treble clef with a melodic line. The notes are G, A, B, C, D, E, F, G. Above the staff are chord symbols: AbΔ7, Db7#11, EbΔ7, Am7b5, and D7b9. The second staff is a treble clef with a bass line. The notes are G, F, E, D, C, B, A, G. Above the staff are chord symbols: (Gm7) Eb6, (D7) Ab7#11, Gm7, C7, Fm7, Bb7, Eb6, and (Bb7).

En via een substituut dominant komen we dan in een II-V opeenvolging terecht die belandt in het I-akkoord. Weliswaar in maat 32, wat minder courant is.

De lyrics

There will be many other nights like this
And I'll be standing here with someone new
There will be other songs to sing
Another fall, another spring
But there will never be another you

There will be other lips that I may kiss
But they won't thrill me like yours used to do
Yes, I may dream a million dreams
But how can they come true
If there will never ever be another you?
Yes, I may dream a million dreams
But how can they come true
If there will never ever be another you?

De begeleiding en de Ritme Sectie

Deze jazzstandard kan je gewoon benaderen zoals alle andere: two beat, walking, four to the floor,... zoals in de vorige stukken voldoende aan bod is gekomen. Wat eventueel kan: A'tjes in bossa en B/C in swing. Zo komt er wat meer afwisseling.

De solo

Je kreeg al heel wat info bij de bespreking van de akkoorden. Vergeet mijn eerdere tip niet, je kan gerust een schema vereenvoudigen. Dat onthoudt gemakkelijker, dat speelt ook gemakkelijker en laat veel variatie toe. Neem bijvoorbeeld telkens het eerste akkoord op de sterke tellen, verander soms de I door de III en je komt al snel uit op een Schenkeriaanse (remember) voorstelling:

JamZ.Bond

The image displays four musical staves, each representing a different chord progression in the key of B-flat major. Each staff consists of four measures of music, with the notes in each measure represented by diagonal slashes. The chords for each staff are as follows:

- Staff 1: $E^b\Delta^7$, D_m7^{b9} , $(G7^{b9})$
- Staff 2: C_m7 , B^b_m7 , (E^b7)
- Staff 3: $A^b\Delta^7$, G_m7 , I=III
- Staff 4: $F7$, F_m7 , (B^b7)

Ik heb nog enkele dominanten laten staan omdat die zeker ook te gebruiken vallen. Oefen de arpeggio's van deze akkoorden, zoals een maat stijgend, eentje dalend, of 12345 en 54321 en je zal het schema snel uit het hoofd leren kennen.

Je merkt het, dit is voer voor gevorderden. Voor de sessies van deze semester volstaat dit. Volgend seizoen maken we een nieuwe setlist, met gelijkaardige doelen en theorie. En zo zal je op de duur een heel repertoire leren kennen, van binnen, en van buiten. En zo krik je ook weer je niveau op!

Graag tot op de volgende jam!